

Cel: wartość dla inwestora

Raport zintegrowany sporządzony zgodnie z „Załoženiami koncepcyjnymi” Międzynarodowej Rady ds. Sprawozdawczości Zintegrowanej (IIRC) powinien w pierwszym rzędzie zaspokoić potrzeby informacyjne dawców kapitału.

**dr Katarzyna
Kobiela-Pionnier**

Institut Rachunkowości,
Szkoła Główna Handlowa
członek kapituły konkursu
„The Best Annual Report”
w kategorii raport zintegrowany

W ostatnich kilku latach zainteresowanie spółek raportowaniem zintegrowanym – nową, innowacyjną formą raportów rocznych – systematycznie rośnie. Według najnowszych danych sprawozdanie zintegrowane publikuje już ponad 1000 jednostek na świecie. W samej Japonii w 2017 roku raport roczny w formie zintegrowanej przygotowało 341 spółek (dla porównania w 2010 roku było ich 26, a w 2004 roku – tylko jedna). Sprawozdawczość zintegrowana w Japonii, podobnie jak wcześniej w RPA, gdzie jest obowiązkowa dla spółek giełdowych notowanych na giełdzie w Johannesburgu według zasady comply or explain, staje się obecnie sprawozdawczością głównego nurtu.

Istota raportu zintegrowanego

Zgodnie z definicją „Założeń Koncepcyjnych <IR>” (The International

<IR> Framework), opublikowanych w 2013 roku, sprawozdanie zintegrowane jest zwięzłym komunikatem prezentującym sposób, w jaki strategia organizacji, ład korporacyjny, wyniki działalności i perspektywy jednostki, ujęte w kontekście środowiska zewnętrznego, prowadzą do tworzenia wartości w krótkim, średnim i długim terminie (par. 1A, p. 1.1). Zasadniczym celem raportu jest wyjaśnienie inwestorom sposobu kreowania wartości przez dany podmiot poprzez stosowne, istotne informacje o charakterze finansowym i niefinansowym (par. 1C, p. 1.7). Powinny one obejmować pełen zakres czynników, które istotnie wpływają na zdolność jednostki do tworzenia wartości. I choć raport przynosi korzyści także innym interesariuszom, w tym pracownikom, klientom, dostawcom, partnerom, społecznościom lokalnym, instytucjom ustawodawczym i regulacyjnym oraz decydom politycznym, to jego pierwszoplanowym użytkownikiem w myśl „Założeń” pozostaje dawca kapitału.

Rola narracji w raporcie zintegrowanym

Ponieważ warunkiem raportowania zintegrowanego jest ujawnienie informacji niefinansowych, dokument ten w znacznej mierze przyjmuje charakter narracyjny. Narracja ma tu jednak konkretne zadanie: przybliżyć użytkownikowi takie elementy działalności podmiotu, które trudno jest opisać wyłącznie za pomocą liczb. Obejmują one kolejno: strukturę organizacyjną i uwarunkowanie zewnętrzne, ład korporacyjny, model biznesu, szanse i ryzyka, strategię i alokację zasobów, dokonania oraz prognozy. Szczególnie ważnym komponentem raportu jest model biznesowy ze względu na jego ścisłe powiązanie ze strategią podmiotu oraz zasobami wykorzystywanymi w procesie tworzenia wartości. Jednocześnie te trzy wymienione składowe (model biznesu, strategia i zasoby/kapitały) stanowią fundament koncepcyjny sprawozdania, a jednostka powinna na bie-

żąco dostosowywać je do warunków środowiska zewnętrznego oraz szans i zagrożeń, które ono stwarza.

Tak więc celem narracji w raporcie zintegrowanym jest nie tylko stworzenie interesującej dla czytelnika „opowieści o firmie”, lecz przede wszystkim powiązanie kwestii niefinansowych – niekiedy niepoliczalnych lub trudno mierzalnych – z ich finansowymi efektami. Warto podkreślić, że wytyczne te są zgodne z generalnymi oczekiwaniami inwestorów, wskazujących, że sam opis planów, ambicji i zamierzeń firmy bez zastosowania adekwatnych sposobów pomiaru nie przynosi im oczekiwanych korzyści wynikających ze sprawozdawczości zintegrowanej.

Raport zintegrowany a raporty zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności (sustainability i CSR)

Jak podkreślają „Założenia”, raportu zintegrowanego nie należy utożsamiać z raportem o zrównoważonym rozwoju ze względu na odmienne przeznaczenie obydwu dokumentów. Zdefiniowanym celem sprawozdania zintegrowanego jest opis sposobu tworzenia wartości w czasie, ukierunkowany na inwestora, a odwołanie do problematyki sustainability wystąpiło w „Załozeniach” jedynie 3 razy. Z kolei raport zrównoważonego rozwoju/ społecznej odpowiedzialności ma za zadanie komunikować sposoby szerszego oddziaływania ekonomicznego, środowiskowego i społecznego jednostki oraz jej strategię i cele w tym zakresie. Interesariuszami raportowania CSR mogą być osoby/podmioty inwestujące w organizację oraz w inny sposób związane z organizacją, w tym inwestorzy. Nie są oni jednak pierwszoplanowym użytkownikiem sprawozdawczości tego typu.

Ze względu na wiele pokrywających się zagadnień z zakresu sprawozdawczości zintegrowanej i zrównoważonego rozwoju, a także z racji tego, że re-

regulator raportowania CSR: Global Reporting Initiative (GRI) był współzałożycielem Międzynarodowej Rady ds. Sprawozdawczości Zintegrowanej (IIRC), wiele krajowych spółek łączy te dwa – odmienne w swej istocie – raporty w jeden wspólny dokument. Jeśli jednak nie przedstawia on informacji istotnych dla dawców kapitału, lecz skupia się na głównie na prezentacji działań środowiskowych i społecznych, uzupełnionych jedynie o podstawowe dane finansowe, trudno mówić o prawdziwym zintegrowaniu informacji w sprawozdaniu. W sytuacji, gdy raportująca spółka rzeczywiście postrzega kwestie zrównoważonego rozwoju jako swój priorytet, powinna ująć je w taki sposób, by inwestor rozumiał, jak wpisują się one w wizję i strategię, jak będą realizowane oraz w jaki sposób przyczynią się do przyszłego wzrostu wartości.

Rekomendacje dla raportujących podmiotów

Jak zatem powinno wyglądać ukazanie tworzenia wartości w raporcie? Po pierwsze, jako raport o tworzeniu wartości sprawozdanie zintegrowane powinno klarownie przedstawiać wizję oraz strategię biznesową, która pozwala na zbudowanie trwałej przewagi konkurencyjnej. Jednocześnie aby przekonać udziałowców, że są one wykonalne, jednostka powinna wyjaśnić w raporcie swoją strategię finansową. Bez odpowiednich funduszy i zysków spółka nie zrealizuje strategii i nie osiągnie wszystkich pozostałych celów, w tym związanych ze społeczną odpowiedzialnością przedsiębiorstwa. Strategia finansowa jest zatem nieodłącznym elementem raportowania zintegrowanego.

Kolejnym kluczowym aspektem jest problem istotności. Coraz więcej spółek przedstawia w swoich raportach procedurę i wyniki oceny istotności. Właściwie przeprowadzona ocena pozwala zidentyfikować m.in. problemy społeczne czy środowiskowe, które w przyszłości mogą mieć potencjalny wpływ na firmę, a następnie ująć je w sprawozdaniu jako kwestie istotne. Niejednokrotnie jednak raportujące podmioty myślą problemy społeczne, które mogą zostać rozwiązane przez spółkę dzięki budowaniu trwałej wartości, z kwestiami, które wywierają wpływ na sam proces tworzenia wartości. Sprawozdanie zintegrowane ma z założenia ukazać ten drugi aspekt, nie jest zatem miejscem na

ujawnianie wszystkich działań z zakresu CSR, które jednostki realizują.

Po trzecie: chociaż rośnie liczba wskaźników niefinansowych prezentowanych w raportach zintegrowanych, często nie odzwierciedlają one w pełni ścieżki tworzenia wartości przedsiębiorstwa ani nie pozwalają ustalić prawdopodobieństwa osiągnięcia sukcesu. Co więcej, informacje niefinansowe to nie tylko dane środowiskowe czy społeczne. Firmy nie mogą zapominać o takich kwestiach, jak aktywa niematerialne, oraz o zagadnieniach związanych z najnowszymi technologiami: big data, blockchain czy sztuczną inteligencją.

Podsumowanie

Mimo swej stosunkowo krótkiej historii raportowanie zintegrowane wydaje się bardzo interesującym modelem rocznej komunikacji z inwestorami. Sprawozdanie pozwala ukazać całą „historię tworzenia wartości”, uwzględniającą zarówno informacje finansowe, jak i niefinansowe. Warunkiem właściwego jego sporządzenia jest przedstawienie tych danych w sposób spójny – tak, by informacje te nie były jedynie prezentowane oddzielnie, lecz aby były zintegrowane – powiązane ze sobą i wzajemnie się uzupełniające. ■

Krótką historia raportowania zintegrowanego

Najbardziej znanymi prekursorami raportowania zintegrowanego są duńskie spółki farmaceutyczne Novozymes i Novo Nordisk, które opublikowały swoje eksperymentalne raporty roczne kolejno w latach 2002 i 2004. Pierwszym krajem, który na szerszą skalę podjął się kodyfikacji i instytucjonalizacji kwestii sprawozdawczości zintegrowanej, była Republika Południowej Afryki (2009). Rok później powstała Międzynarodowa Rada ds. Sprawozdawczości Zintegrowanej – IIRC, która w niedługim czasie sformułowała Założenia Konceptyjne Międzynarodowej Sprawozdawczości Zintegrowanej (The International <IR> Framework), a także przejęła wiodącą rolę w globalnym propagowaniu tego typu sprawozdawczości.

W sukurs Radzie przysłała opublikowana w 2014 roku dyrektywa 2014/95/UE w sprawie ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności. Nie wprowadza ona co prawda jednoznacznego obowiązku zastosowania zasad raportowania zintegrowanego, a jedynie pozostawia możliwość wyboru Założeń Konceptyjnych <IR> spośród całej gamy krajowych, unijnych lub międzynarodowych ramowych zasad ujawniania informacji. Mimo to w oświadczeniu towarzyszącym Komisja Europejska deklaruje, iż z wielkim zainteresowaniem obserwuje ewolucję koncepcji zintegrowanej sprawozdawczości, w tym szczególnie prace prowadzone przez IIRC. Przyjęcie unijnej dyrektywy można zatem uznać za koronny dowód instytucjonalizacji sprawozdawczości zintegrowanej na poziomie międzynarodowym.